

TÜRKİYE-MACARİSTAN
DOSTLUK ANTLAŞMASININ
90. YILINDA

ULUSLARARASI
TÜRKİYE-MACARİSTAN
İLİŞKİLERİ SEMPOZYUMU
ve
TÜRK SANATLARI KARMA SERGİSİ

Budapeşte / 20-24 Haziran 2013

Bildiriler / Katalog

Yayına Hazırlayan
Dr. Salih ÜNVER

İçindekiler

1. **Prof. Dr. Refik TURAN**
Tarihte Ayrılan Ve Kesişen Yollar: Türkler Ve Macarlar..... 1
2. **Dr. Andras KELEMEN (Macaristan)**
"Lale ve kılıç: Türk-Macar İlişkilerinin Dönüm Noktaları"
(*Tulip And Sword: Turning Points In Turkish – Hungarian Contacts*)..... 5
3. **Eva CSAKÍ (Macaristan)**
"Eski Türk – Macar İlişkilerinin Macarca'daki İzleri"
(*The Traces of Old Turkic Hungarian Cintacts in Hungarian Language*)..... 8
4. **Doç. Dr. Selçuk DUMAN (Türkiye)**
"İsmet İnönü Dönemi Türkiye-Macaristan İlişkileri"
(*Turkish-Hungary Relations In The Period Of İsmet İnönü*)..... 13
5. **Prof. Dr. Tülay UĞUZMAN (Türkiye)**
"Türkiye ve Macaristan'da Yaşayan Türk Halkları Ağzlarında Dolaşan Atasözlerinde
Güzellik ve Çirkinliğe İlişkin Algılamalar"
(*Perceptions Pertaining To Beauty And Ugliness In The Proverbs Circulating Within
The Dialects Of Turkic Comminities Living In Turkey And Hungary*)..... 25
6. **Yrd. Doç. Dr. Ülkü KARA DÜZGÜN (Türkiye)**
"Türk-Macar Kültüründe Ortak Ünsurlar"
(*The Common Components in Turk-Magyar Cultures*)..... 32
7. **Dr. Edit TASNADI (Macaristan)**
"Kelemen Mikes'in Tekirdağı" (*Mikes Kelemen's Tekirdag*)..... 38
8. **Prof. Dr. Özlen ÖZGEN – Halûk EMİROĞLU (Türkiye)**
"Turist Tüketicilerin Korunması Açısından Avrupa Birliği, Macaristan ve Türkiye'deki Uygulamaların İncelenmesi"
(*An analysis of the tourist consumer protection practices in European Union, Hungary and Turkey*)..... 40
9. **Doç. Dr. Fatma Ahsen TURAN (Türkiye)**
"Sözlü Şiir Geleneğimizde Macaristan Seferleri"
(*The Military Campaigns Against Hungary In Our Tradition Of Poetry*)..... 48
10. **Prof. Dr. Meliha Demet ULUSOY (Türkiye)**
"Ergen sorunları: Macaristan ve Türkiye karşılaştırması"
(*Adolescent Problems: Comparison Of Hungary and Turkey*)..... 55
11. **Yrd. Doç. Dr. Ebru BOZPOLAT – Doç. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ (Türkiye)**
"Türk Öğrencilerin Macaristan Üniversitelerinde Öğrenim Görmelerine İlişkin Görüşleri"
(*Turkish Students Wiews On Studying At The Universities In Hungary*)..... 64
12. **Doç. Dr. Ayfer YILMAZ (Türkiye)**
"Selim Sırrı Tarcan'ın Macaristan'da Terbiye-i Eftal Adlı Eseri Hakkında Değerlendirmeler"
(*Work at About Reviews of Selim Sırrı Tarcan's "Children's Education In Hungary"*)..... 72
13. **Yrd. Doç. Dr. Gülten KÜÇÜKBASMACI (Türkiye)**
"Türk Kültürünün Döner Aynası: Kúnoş'un Derlediği Türk Masalları"
(*The Revolving Mirror Of Turkish Culture: Turkish Tales Which Are Compiled By Kúnoş*)..... 80
14. **Janos SİPOS (Macaristan)**
"Türk Halklarının Halk Müziğindeki Polifonik Fenomenler"
(*Multipart Singing In The Folk Music Of Turkic People*)..... 85

15. Araş. Gör. Dr. Ayşe Ülkü KAN (Türkiye)
"Macaristan'da ve Türkiye'de Resim Öğretmeni Yetiştirme"
(*Training Art Teachers in Hungary and Turkey*).....90
16. Yrd. Doç. Dr. Osman YILDIZ (Türkiye)
"Macar-Türk Kardeşliği yolunda Yapılan Bir Yolculuğun Romanı:Gönül Hanım"
(*The Novel Of Way To The Voyage Hungarian-Turkish Brotherhood: Gönül Hanım*).....94
17. Prof. Dr. Fuat YÖNDEMLİ (Türkiye)
"Macar Edebiyatına Güzel Bir Örnek: Aladar Kuncz'un Kara Manastır Adlı Eseri"
(*Hungarian Literature Fine Example: A Work of Aladar Kuncz, Black Monastic*).....98
18. Doç. Dr. Türkan ERDOĞAN (Türkiye)
"Imre Kertész'in Romanlarını Bir Türk Gözüyle Sosyolojik Açıdan Değerlendirmek"
(*Evaluating Imre Kertész's Novels in the Aspect of Sociological Through Turkish Perspective*).....99
19. Dr. Harid FEDAI (KKTC)
"Bir Seyahat Kitabından Macaristan'la İlgili Notlar"
(*Notes on Hungary From a Travel Book*).....107
20. Dr. Murat ATEŞ (Türkiye)
"Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun Eserlerinde Macarlar"
(*The Hungarians In The Works Of Ahmet Hikmet Müftüoğlu*).....111
21. Doç. Dr. Mehmet KIRBIYIK (Türkiye)
"Yahya Bey Divanı'nda Macaristan"
(*Hungary in Yahya Bey's Diwan*).....117
22. Doç. Dr. Fedora ARNAUT (Ukrayna)
"Şandor Petöfi ve Taras Şevçenko şiirlerinde vatan sevgisi"
(*Homeland And Independence In Sandor Petöfi Poems*).....122
23. Judit KÖVACZ – MOLNAR (Macaristan)
"Son Araştırmalara Göre Lady Mary Wortley Montagu'nun Eseri, The Turkish Embassy Letters"
(*The Turkish Embassy Letters by Lady Mary Wortley Montagu According To The Latest Researches*).....130
24. Araş. Gör. Ülkü Ayşe OĞUZHAN BÖREKÇİ (Türkiye)
"Kültürel Bellek İnşası Bağlamında 'Estergon Kalesi' Romanına Dair Bir Okuma"
(*Reading The Novel "Esztergom Castle" Within The Context Of Cultural Memory Construction*).....133
25. Doç. Dr. Erdem ÜNVER (Türkiye)
"Kültür Miraslarımız: Yeniden Doğan Freskler"
(*Cultural Haritage Feborn Frescoes*).....143
26. Araş. Gör. Berna YILDIRIM – Yrd. Doç. Dr. Başak Boğday SAYĞILI (Türkiye)
"Macar Geleneksel Kadın Giysileri, Macar ve Türk Geleneksel Kadın Giysileri Arasındaki Benzerlikler"
(*The Similarities Between Traditional Hungarian Women's And Turkish Women's Clothing*).....148
27. Araş. Gör. İnci Seda KIVILCIMLAR (Türkiye)
"Türk ve Macar Kadın Giysilerinde Benzer Olguların Belirlenmesi ve Tasarımlara Yansımaları"
(*Determining The Similar Cases of Turkish and Hungarian Traditional Women Clothes and Their Reflection to Design*).....155

28. Öğr. Gör. Bahriye YALÇINKAYA (Türkiye)
"Yöresel El Dokuma Kumaşlarla "Kuman Pelerini"nin Süsleme Ve Model Özelliği Açısından Yorumlanması"
(*Kuman Cloak' In Terms Of Decoration And The Interpretation Of The Model Property with Local Hand Woven Fabrics*)..... 161
29. Yrd. Doç. Nesibe Özgül TURGAY (Türkiye)
"Rumeli Türkülerinde Kahramanlık"
(*Heroic Songs of Rumelia*)..... 170
30. Yrd. Doç. Dr. Mahmut GÜNGÖR (Türkiye)
"Nallihan İlçesi Geleneksel İpek İğne Oyaları ve Geçmişten Günümüze Uygulamalar"
(*Traditional Silk Needle Lace in Nallihan District and Samples From Past to Present*)..... 177
31. Pınar ERTEN BAŞ - Yrd. Doç. Dr. İ. Yaşar KAZU (Türkiye)
"Öğretmen Adayların Bilgi Okuryazarlık Yeterlikleri"
(*Pre-service Teachers' Information Literacy Competencies*)..... 182
32. Öğr. Gör. Gülden ABANOZ (Türkiye)
"Yozgat İli Etnografya Müzesinde Bulunan Geleneksel Kadın Giysilerden Olan Üçtektek Entari ve Yeleklerin Tasarım Öğeleri Açısından İncelenmesi"
(*The Traditional Women's Clothing In The Yozgat Museum Of Ethnography Three-Skirt Dresses And Vests For The Examination Of Design Elements*)..... 188
33. Yrd. Doç. Dr. Fatma Emel ERTÜRK (Türkiye)
"Kubad Abad Sarayı Çinilerindeki Hayvan Figürleri ve Grafik Yorumları"
(*Animal Figures On Turkish Tiles Of Kubad Abad Palace And Their Remarks From A Graphical Point Of View*)..... 194
34. Doç. Dr. Mehmet Nuri GÖMLEKSİZ (Türkiye)
"Üniversite Öğrencilerinin Avrupa Birliği'ne İlişkin Metaforik Algıları"
(*Metaphorical Perceptions Of University Students Toward European Union*)..... 200
35. Prof. Dr. Şule ÇİVİTÇİ – Öğr. Gör. Hacer ÖLÇER (Türkiye)
"Kültürel Değerlerin Tüketicilerin Giysi Alışveriş Davranışlarına Etkisi"
(*The Effect Of Cultural Values To Cloth Shopping Behaviour Of Customers*)..... 205
36. Prof. Dr. Aylin GÖRGÜN BARAN (Türkiye)
"Liderlik ve Kadın: Fatma Aliye (1864-1936)"
(*Leadership and Women:Fatma Aliye (1864-1936)*)..... 212
37. Prof. Dr. Nevin GÜNGÖR ERGAN (Türkiye)
"Türk Siyasi hayatında Kadın" (*Woman In Political Life Of Turkey*)..... 219
38. Araş. Gör. Dr. Birsen SERHATLIOĞLU (Türkiye)
"Geleneksel Türk El Sanatlarının Görsel Sanatlar Eğitiminde Kullanılmasına İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri"
(*Prospective Teachers' Perceptions of Using Traditional Turkish Hand Craft in Teaching Visual Art*)..... 227
39. Araş. Gör. Dr. Ümmühan ÖNER (Türkiye)
"Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Tarih Kavramına İlişkin Metaforik Algıları"
(*Metaphorical Perceptions of Prospective Social Studies Teachers Toward Concept of History*)..... 233

40. Doç. Dr. Saliha AĞAÇ - Öğr. Gör. Mücella BAYLAVLI (Türkiye)
"Ankara-Beyazırma Yöresi Geleneksel Düğün Giysilerinin Giysi Ergonomisi Açısından İncelenmesi"
(*Analysis Of Beyazırma Traditional Women Wedding Clothes Related To Garment Ergonomics*).....238
41. Yrd. Doç. Dr. Başak BOĞDAY SAYGILI (Türkiye)
"Tarsus Halk Kültürü ve Tarsus Geleneksel Kadın Giysileri"
(*The Tarsus Traditional Folk Culture And The Tarsus Women Clothing*).....247
42. Öğr. Gör. Ulviye ÖZÖNDER AYDIN (Türkiye)
"Türk Sanatında At Motifi"
(*Horse Motif In Turkish Art*).....254
43. Yrd. Doç. Dr. Gül AKTAŞ – Prof. Dr. Esra BURCU (Türkiye)
"Kız Çocukların Kültürel Kimliklerini İnşa Etme Sürecinde Aile İçi Kültürel Söylemler"
(*In Trafa Milial Cultural Discourses In The Process Of Cultural Identity Construction Of Young Girls*).....264
44. Öğr. Gör. Nesrin KACAR (Türkiye)
"Türk Kültür Değerlerinin Giysi Üzerinde Görsel Sunumu"
(*Turkish Cultural Values On The Visual Plesentation Df Clothing*).....271
45. Dr. Ayşem YANAR-Prof. Dr. Nuran KAYABAŞI- Öğr. Gör. Nihal ÜLGER (Türkiye)
"Kültür Turizminde Yapma Bebeklerin Turistik Hediye Eşya Olarak Yeri"
(*The Folkloric Dolls As Souvenirs in The Culture Tourism*).....284
46. Yrd. Doç. Dr. Feryal SÖYLEMEZOĞLU – Prof. Dr. Zeynep ERDOĞAN (Türkiye)
"Türkiye'de Kırsal Alanda Keçi Liflerinin El Sanatları Yolu İle Kullanımı"
(*Goat Fibers Production In Turkey And Its Contribution To Rural Life*).....289
47. Yrd. Doç. Dr. Mehmet Yunus ÇELİK - Yrd.Doç.Dr. Serkan DİLEK
"Türk-Macar Tüketicilerin Gelir ve Mal Tüketimlerinin Karşılaştırılması"
(*Benchmarking Of Consumption And Income Of Turkish-Hungarian Consumers*).....293
48. Öğr. Gör. Fadim AKÇA
"Altın Telkari İşlemciliği"
(*Gold Filigree of Embroidery*).....295
49. Doç. Dr. Afaq RAMAZANOVA (Azerbaycan)
"Arzu-Kamber Üzerine Mukayeseli Bir Araştırma"
(*The Comparing In Vestigation On The Tale "Arzu – Gamber"*).....303
50. Doç. Dr. Naile MUSTAFAYEVA (Azerbaycan)
"XIX. Asır Azerbaycan Şairi Mirza Muhsin Hayali"
(*XIX. Century Azerbaijani Poet Mirza Mahsun Hayali*).....308
51. Yrd. Doç. Dr. Ali Nihat KUNDAK (Türkiye)
"Türk Okçuluğunun ve Yayının Osmanlı Minyatürlerine Yansımaları"
(*Reflections Of Turkish Archery And Bow In Ottoman Miniatures*).....313

BİLİM KURULU ÜYELERİ

Prof. Dr. György HAZAI	- Macaristan
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU	- Türkiye
Prof. Dr. Yusuf HAMZAOĞLU	- Makedonya
Prof. Dr. Tariyel SIKHARULIDZE	- Gürcistan
Prof. Dr. Gülnaz ABDULLAZADE	- Azerbaycan
Prof. Dr. Terlan GULIYEV	- Azerbaycan
Prof. Dr. Naile RAHİHBEYLİ	- Azerbaycan
Prof. Dr. Arif AGO	- Makedonya
Prof. Dr. Erman ARTUN	- Türkiye
Prof. Dr. Tuncer GÜLENSOY	- Türkiye
Prof. Dr. İsa HABİBBEYLİ	- Nahçıvan-Azerbaycan
Prof. Dr. Mediha GÜLER	- Türkiye
Prof. Dr. Hamdi HASAN	- Makedonya
Prof. Dr. Nuran KAYABAŞI	- Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Ali MEHMET	- Romanya
Prof. Dr. Celil NAGİYEV	- Azerbaycan
Prof. Dr. Mehmet OKUR	- Türkiye
Prof. Dr. Bobokhon SHARIPOV	- Özbekistan
Prof. Dr. Ali Osman ÖZTÜRK	- Türkiye
Prof. Dr. Stepan VARBAN	- Moldova
Prof. Dr. Edit TASNADI	- Macaristan
Doç. Dr. Fedora ARNAUT	- Ukrayna
Doç. Dr. Danuta CHMIELOWSKA	- Polonya
Doç. Dr. Gülin ÖĞÜT EKER	- Türkiye
Doç. Dr. Mehmet Naci ÖNAL	- Türkiye
Doç. Dr. Selçuk DUMAN	- Türkiye
Yrd. Doç. Dr. Meral BÜYÜKYAZICI	- Türkiye
Yrd. Doç. Dr. Serpil ORTAÇ	- Türkiye
Yrd. Doç. Dr. Hatice ÖZTÜRK-TOZUN	- Türkiye
Yrd. Doç. Dr. İlhan ADILOĞULLARI	- Türkiye

DÜZENLEME KURULU

Başkan

İrfan Ü. NASRATTINOĞLU (*Halk Kültürü Araştırmaları Kurumu*)

Eş Başkan

Edit TASNADI (*Magyar-Török Baráti Társaság*)

Sempozyum Genel Sekreteri

Dr. Salih ÜNVER (*Halk Kültürü Araştırmaları Kurumu*)

Genel Koordinatör

Deniz ÜNVER (*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*)

Bilgi İşlem Koordinatörü

Yusuf Mete ELKIRAN (*Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi*)

MACAR GELENEKSEL KADIN GİYSİLERİ VE TÜRK GELENEKSEL KADIN GİYSİLERİYLE ARASINDAKİ BENZERLİKLER (SIMILARITIES BETWEEN THE HUNGARIAN TRADITIONAL WOMEN'S WEAR AND THE TURKISH TRADITIONAL WOMEN'S WEAR)

Yrd. Doç. Dr. Başak BOĞDAY SAYGILI*
Araş.Gör.Berna YILDIRIM*

Abstract

As part of a culture, clothing differs according to the geographic features of the region people live in, their life styles and common cultures created by common living conditions. The distinct understanding of esthetics and its functionality has led to the formation of traditional wear.

There is diverse clothing that distinguishes communities from one another, complemented by clothing adornment techniques and clothing accessories. Having a rich history, Hungarian and Turkish peoples to have lived together during the Ottoman era, have influenced clothing types just as it influenced other elements of culture. Once the resources about Hungarian clothing culture are scanned, it appears that these clothing have not been studied in detail. Furthermore, despite the fact that the Hungarian and the Turkish clothing are similar, these similarities, too, have not been studied in detail. These have been the driving factors in the determining of this research topic.

The purpose of this research is to expose the features of the Hungarian traditional women's wear as well as introducing the similarities between the Hungarian traditional women's wear and the Turkish traditional women's wear. Historic and scanning techniques have been used in this research. From the resources reached through observation forms that are used as the data collecting tools, clothing that reflects the features of the Hungarian traditional women's wear have been investigated and the similarities between the Hungarian traditional women's wear and the Turkish traditional women's wear have been studied.

Key words: Clothing Culture, Sociologic Event, Hungarian Clothing

1. Giriş

Macaristan; Orta Avrupa'da Karpatlarda kurulu olan ve denize kıyısı olmayan bir ülkedir. Komşuları batıda; Avusturya ve Slovenya, kuzeyde; Slovakya, doğuda; Romanya ve Ukrayna, güneyde; Sırbistan ve Hırvatistan'dır. (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Macaristan>).

Eski adı ile Panonya olarak bilinen Macaristan, Tuna havzası ve Karpatlar bölgesi, coğrafi yer itibarıyla kuzeyden ve doğudan devamlı gelen istilâların, akınların mecburi geçiş yolu olmuştur (<http://www.turkcebilgi.com/ansiklopedi/macaristan>). Bu nedenle Macaristan'ın farklı kültürler ile yoğurulduğu düşünülmektedir. Macaristan'ın resmî dili, Fin-Ugor dillerinden olan ve Avrupa Birliği'nin 23 resmî dilinden biri olan Macarca'dır (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Macaristan>).

Macarların yurdu, Fin-Ugor kavimlerinin ana yurdu olan Ural dağları ile Volga nehri dolaylarıdır. Fin-Ugor kavimlerinin doğudaki kolu olan Ugorlar daha sonra güneye inerek Onogurlarla daha sonra batıya göç eden Hunlarla karışarak Volga bölgesinde "Macar" kavmini meydana getirmişlerdir (http://tr.wikipedia.org/wiki/Macaristan_tarihi). Yusufçuğlu tarafından ise; "Macarlar, anayurtları Ural Dağları Bölgesi'nden, Batı-Sibirya'ya,

* İpek Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü, ANKARA

buradan da M.S. 463'teki İç Asya kavim hareketleri sırasında Kafkasya Bölgesi'ne gelerek, başta Onogurlar olmak üzere diğer Türk kavimleriyle birlikte Hazar Devleti egemenliğinde yaşadıkları düşünülmektedir" (Yusufoğlu H. <http://www.2023.gen.tr/mart2006/2.htm>).

Yapılan çeşitli araştırmalara göre; Macarların çeşitli Türk kavimleriyle olan ilişkilerinin başlangıcı tarihi 5. Yüzyıla dayanmaktadır. "5. yüzyılın ortalarından itibaren çeşitli Türk kavimleri ile Macarlar arasındaki ilişki, Macar milleti üzerinde yaşam tarzının değiştirilmesinden, giyim-kuşama, dile, edebiyata ve yemek kültürüne kadar derin izler bırakmıştır" (Doğan İ. 47, 2 (2007) 1-12).

Türkler ve Macarlar, Ural-Altay kökenli kabilelere dayanan bir geçmişten geldikleri için tarihsel olarak Macarlar ve Türklerin akraba sayıldıkları çeşitli araştırmacılar tarafından savunulmaktadır. "Türkler de Macarlar gibi Asya'nın ortalarından çıkmışlar ve daha sonra göçler yolu ile Avrupa kıtasına gelerek, Batı dünyasının ortalarında devletler ve imparatorluklar kurmuşlardır" (ÇEÇEN A. <http://www.kemalistyaklasim.com>).

Anna Zöldi, Rönesans döneminden beri 150 yıldır Müslüman Türkler tarafından doldurulan Macaristan'ın üç parçaya bölündüğünü, bölgesel ayırım sebebiyle Avrupa kültürü ile birlikte devamlılığını kaybettiğini ve Türkler topraklarından çıkartıldıktan sonra boşaltılan yerlerin Almanlar ve Slovaklar tarafından istila edildiğini dile getirirken ülkenin doğu ve batı kısımlarının Avrupa kültüründen kopartıldığını, Rönesans motiflerinin hoş varyasyonları ortaya çıktığını ve korunduğunu ve bu motiflerin halk sanatını derinden etkilediğini düşünmektedir (Zöldi A.2000:43). Fakat uzun yıllar Türkler aynı ortamı paylaşmaları sebebi ile sadece Rönesans dönemi ile değil aynı zamanda Türk kültüründen de etkilendiği düşünülmektedir. Ortaya çıkan bu motiflerin insanlığın doğası gereği ortaya çıkan süslenme arzusu sebebi ile var olduğu düşünülmektedir.

Kişilerin diğer insanlar tarafından beğenilme isteği süslenme ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Giyimle birlikte gelişen süsleme tekniklerinin pek çok alanda kullanılması geçmişe dayanır (Harmankaya, Yılmaz, Ercan ve Çetin:2012:627). Aslında süslenme arzusunun tüm insanlığa aittir. Öncelikli olarak korunmak için giyinmeye ihtiyaç duyan insanoğlu sonrasında; giysilerini korunma amacının dışında görsellik oluşturmak için kullanmaya başlamıştır. Görselliğin ise beraberinde süslenmeyi getirdiği düşünülmektedir. Giysi ve süslenme birbiriyle etkileşimde olduğu kadar; farklı kültürler ve toplumlarla da etkileşim içerisine girmektedir. Zengin bir tarihe sahip olan Macar ve Türk insanının Osmanlı döneminde birlikte yaşamaları diğer kültür unsurlarını etkilediği gibi giysi türlerini de etkilemiştir. Macar giyim kültürü ile ilgili kaynaklar tarandığında tıpkı Türk giyim kültüründe olduğu gibi süsleme ve süslenme isteği ile benzerlik gösterdiği, süslemelerinde ise sıklıkla işleme kullandıkları görülmektedir. Kullanılan eşyaları güzelleştirmek amacı ile doğan en yaygın süsleme tekniği ise işlemdir (Anonim, 1993) İpek, yün, keten, pamuk, metal ve benzeri iplikler kullanarak çeşitli iğneler ve uygulama teknikleri ile keçe, deri ve dokuma gibi malzemeler üzerine yapılan uygulamalara işleme adı verilir (Barışta, 1999:4). Macaristan'ın yöresel giysilerinde ise tıpkı Türklerde olduğu gibi yoğun işlemeli süslenmeler kullanıldığı görülmüştür. Kültürün bir parçası olan giyim; toplumların yaşadıkları bölgenin coğrafi özelliklerine, yaşam tarzlarına, ortak koşulların yarattığı ortak kültürlere göre değişiklik göstermekte ve fonksiyonellik ile estetik anlayışının farklılaşmasıyla oluşan giysilerin, geçmişten geleceğe aktarılmasıyla geleneksel giysi oluşmaktadır.

Geleneksel giysi denildiğinde; her milletin geçmişinden gelen günümüzde bazı köylerde hala kullanılan, genellikle müzelerde kültürel miras olarak saklanan giysiler anlaşılmaktadır (Çivitci, 2008: 146; Özel, 1992: 11). Kültürel mirasın en önemli parçalarından biri olan ve yüksek sanat değerine sahip geleneksel giysilerin; hangi giysinin hangi topluma ait olduğunu anlayabilmemiz konusunda bize yol gösterdiği düşünülmektedir.

Toplumları bir birinden ayırt eden farklı giysileri, bu giysileri tamamlayan giysi süsleme teknikleri ve giyim aksesuarları bulunmaktadır. Zengin bir tarihe sahip olan Macar ve Türk insanının Osmanlı döneminde birlikte yaşamaları diğer kültür unsurlarını etkilediği gibi giysi türlerini de etkilemiştir. Macar giyim kültürü ile ilgili kaynaklar tarandığında

bu giysilerin ayrıntılarıyla incelenmemesi, Macar ve Türk giysilerinin benzer olmalarına rağmen benzerliklerinin incelenmemesi araştırma konusunun tespit edilmesinde etken oluşturmuştur. Bu araştırmanın amacı, Macar geleneksel kadın giysilerinin özelliklerini, Macar geleneksel kadın giysileri ve Türk geleneksel kadın giysileri arasındaki benzerlikleri ortaya koymaktır.

2. Materyal Ve Yöntem

Araştırmada tarama, tarihi, ve karşılaştırma yöntemleri kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak hazırlanan gözlem formu ile ulaşılan kaynaklardan Macar geleneksel kadın giysilerinin genel özelliklerini yansıtan giysiler incelenmiş ve Macar geleneksel kadın giysileri ile Türk geleneksel kadın giysileri arasındaki benzerlikleri incelenmiştir. Tarama yöntemi, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2008: 77). Tarihi yöntem, geçmişte meydana gelmiş olay ve olguların araştırılmasında ya da bir problemin geçmişle olan ilişkisinin incelenmesinde yararlanılan araştırma yöntemidir (Kaptan, 1988: 53).

Karşılaştırma türü ilişkisel tarama ise, denemesi olmayan fakat ona en yakın bir araştırma yöntemidir (Karasar, 2005: 84). Bu üç yöntemin birlikte kullanılmasıyla araştırma oluşturulmuştur. Araştırmanın materyalini konuyla ilgili kitap, dergi, tezler ve Macaristan' Néprajzi Múzeum (<http://www.neprajz.hu/>) un sitesinde bulunan fotoğraflar, yapılan taramalar yoluyla elde edilen bilgiler ve yapılandırılmış gözlem formu yardımıyla toplanan veriler oluşturmaktadır. Araştırmanın evrenini, Macaristan'ın geleneksel kadın giysileri, birbirine benzeyen Macaristan ve Türk geleneksel giysileri; örneklemini ise taramalar sonucunda yazılı kaynaklarda yer alan görsel dokümanlardan, Néprajzi Múzeumun internet sitesinden ulaşılan 1 elbise, 3 önlük, 2 yelek ve 2 adet kemerden oluşan toplam 8 parça işlemeli Macaristan geleneksel kadın giysisi oluşturmaktadır. Macar ve Türk kadının geleneksel giysilerinin karşılaştırılması amacı ile Türkiye' nin geleneksel kadın giysileri ile ilgili yapılan taramalar sonucunda yazılı kaynaklarda yer alan görsel dokümanlardan ulaşılmış 3 önlük, 1 cepken, 2 yelek ve 2 adet kemerden meydana gelen toplam 8 parça Türk geleneksel kadın giysisi oluşturmaktadır.

Konu ile ilgili veri toplamak amacı ile araştırmacılar tarafından geliştirilen yapılandırılmış gözlem formu kullanılmıştır. Gözlem formu, giysi türü, desen ve renk özelliklerinden oluşmaktadır. Veri toplama işlemi tamamlandıktan sonra gözlem formundan elde edilen veriler analiz edilmiş, örneklem sayısının az olması ve eşit dağılım göstermemesi nedeniyle giysi türü değişkeni dikkate alınmadan tablolara aktarılarak yorumlanmıştır.

3. Bulgular Ve Yorum

Bu bölümde Macar ve Türk geleneksel kadın giysilerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Macar geleneksel kadın giysilerini 8 ürün ve bu ürünlerin görselleri oluşturmaktadır. Araştırmanın amacına ilişkin karşılaştırma yapılabilmesi amacı ile Türk geleneksel kadın giysilerinden Macar geleneksel kadın giysilerine benzer Türkiye' nin çeşitli yörelerine ait 8 ürün ve bu ürünlerin görselleri oluşturmaktadır.

3.1. Macar Geleneksel Giysileri

Tablo 1: Macaristan Kadın Giysisi Örnekleri

Örnek 1 Yelek	Örnek 2 Önlük	Örnek 3 Önlük	Örnek 4 Önlük
Örnek 5 Yelek	Örnek 6 Elbise	Örnek 7 Kemer	Örnek 8 Kemer

Tablo 2: Örnek Giysi Türleri

Örnek Giysiler Giysi Türü	Örnek: 1 Yelek	Örnek: 2 Önlük	Örnek: 3 Önlük	Örnek: 4 Önlük	Örnek: 5 Yelek	Örnek: 6 Elbise	Örnek: 7 Kemer	Örnek: 8 Kemer
Elbise						X		
Önlük		X	X	X				
Yelek	X				X			
Kemer							X	X

Népraji Múzeum 'un internet sitesinden ulaşılan 1(bir) elbise, 3(üç) önlük, 2(iki) yelek ve 2(iki) adet kemer ile birlikte toplam 8 (sekiz) ürün Macaristan geleneksel kadın giysilerine örnek oluşturmaktadır. Elde edilen görseller incelendiğinde pamuk ve keten dokumalar üzerine renkli ve simli iplikler ile yapılmış olan çiçek, dal, bordür işlemleri görülmektedir. İşlemenin kullanıldığı yerin işlevselliğine göre desen özelliklerinin değişkenlik gösterdiği düşünülmektedir. Kullanılan desenler, birbiri ile uyum içerisindedir. Giysiler üzerindeki işlemlerde birbiriyle uyumlu çok fazla renk kullanıldığı görülmüştür. Macar kadınlarının giysileri üzerindeki süslü işlemleri ve dikkat çeken renkler kullanması sebebiyle, görseleğe önem verdikleri düşünülmektedir.

Tablo 3: Macar Giysilerinin Desen ve Renk Açılımlarından İncelenmesi

Örnek Giysiler Özellikler	Örnek: 1 Yelek	Örnek: 2 Önlük	Örnek: 3 Önlük	Örnek: 4 Önlük	Örnek: 5 Yelek	Örnek: 6 Elbise	Örnek: 7 Kemer	Örnek: 8 Kemer	Toplam (%)	
									%	
Çiçek	X		X	X		X			4	%50
Yaprak	X			X	X	X			4	%50
Dal	X		X	X		X			4	%50
Bordür	X	X			X		X	X	5	%62

Renk	Kırmızı	X	X			X		3	%37
	Bordo			X		X		2	%25
	Mavi		X	X		X	X	4	%50
	Mor			X		X		2	%25
	Pembe	X		X		X	X	4	%50
	Sarı		X	X		X		3	%37
	Sarı Sim			X		X		2	%25
	Yeşil		X	X		X	X	4	%50
	Kahverengi						X	1	%12
	Beyaz					X		1	%12
Turuncu							0	0	

3.2. Türk Geleneksel Giysileri

Tablo 4: Türk Kadın Giysisi Örnekleri

Örnek 1 Önlük	Örnek 2 Kemer	Örnek 3 Yelek ve Önlük	Örnek 4 Kemer	Örnek 5 Yelek ve Önlük	Örnek 6 Cepken
					

Örnek 1-2-4 http://www.turkishculture.org/picture_shower.php?imageID=1907

Örnek 3-6 (Erden: 1999, s: 47-108)

Örnek 5 Tarsus halk eğitim merkezi

Tablo 5: Örnek Giysi Türleri

Örnek Giysiler Giysi Türü	Örnek: 1 Önlük	Örnek: 2 Kemer	Örnek: 3 Yelek-Önlük	Örnek: 4 Kemer	Örnek: 5 Yelek-Önlük	Örnek: 6 Cepken
Cepken						X
Önlük	X		X		X	
Yelek			X		X	
Kemer		X		X		

Yapılan kaynak taramaları sonucunda ulaşılan 1(bir) cepken, 3(üç) önlük, 2(iki) yelek ve 2(iki) adet kemer ile birlikte toplam 8(sekiz) ürün Türk geleneksel kadın giysilerine örnek oluşturmaktadır. Elde edilen görseller incelendiğinde pamuk, keten ve kadife dokumalar üzerine renkli ve simli iplikler ile yapılmış olan çiçek, dal, bordür işlemleri görülmektedir.

Giysilerin kullanıldığı bölgelerin özelliğine göre işlemlerin desenlerinde değişiklikler olduğu düşünülmektedir. Ürün üzerindeki desenler, birbiri ile uyum içerisinde. Giysiler üzerindeki işlemlerde genellikle çok fazla renkler ile birlikte simli iplerin kullanıldığı görülmüş fakat kullanılan renkler ile sim iplerinin birbirini tamamladığı görülmektedir. Türk kadınlarının giysileri üzerindeki süslü işlemleri ve dikkat çeken renkler sebebiyle; giysilerinden renk, desen özellikleri ile beraber uyum ve ahenge önem verdikleri düşünülmektedir.

Tablo 6: Türk Giysilerinin Desen ve Renk Açılarından İncelenmesi

Örnek Giysiler Özellikleri	Örnek:1 Örnek	Örnek:2 Kemer	Örnek:3 Yelek-Örnek	Örnek:4 Kemer	Örnek:5 Yelek-Örnek	Örnek:6 Çepken	Toplam (%)		
							%		
Desen	Çiçek	X	X	X	X	X	5	%62	
	Yaprak	X	X	X	X	X	5	%62	
	Dal	X	X			X	3	%37	
	Bordür	X		X			X	3	%37
Renk	Kırmızı			X	X		2	%25	
	Bordo	X					1	%12	
	Mavi	X			X	X	3	%37	
	Mor						0	0	
	Pembe	X				X	2	%25	
	Sarı	X	X	X	X	X	5	%62	
	Sarı sim			X		X	X	3	%37
	Yeşil	X	X	X	X	X	5	%62	
	Kahverengi						0	0	
	Beyaz						0	0	
	Turuncu	X					1	%12	

4. Sonuç

Köklü bir geçmişe sahip olan Türkler ve Macarların tarih boyunca yolları pek çok kez keşirmiştir. Osmanlı kültürü ile harmanlanmış Macar ve Türk insanının bir arada uzun yıllar bulunmaları sonucunda her alanda pek çok ortak kültürel özellikler oluşmuştur. Bu iki toplumun bir arada yaşamaları müzik kültüründen, dil kültürüne, yemekten, folklorik danslara, kadar benzer kültürel özellik göstermeleri, toplumların bir araya gelmesinden etkilenen pek çok unsuru gibi giyim kuşamı da etkilemiştir. Macar giyim kültürü ile ilgili kaynaklar tarandığında tıpkı Türk giyim kültüründe olduğu gibi süsleme ve süslenme isteği ile benzerlik gösterdiği, süslemelerinde ise sıklıkla işleme kullandıkları görülmektedir. İşlemler de kullanılan çiçek, dal, yaprak ve bordür desenleri ile beraber kullanılan renkler ve kumaş özellikleri de bu kültür ortaklığının sonucu olarak benzerlik göstermektedir. Bu benzerliği ortaya koymak amacıyla hazırlanan araştırmada 8(sekiz) Macar giysisi ve benzer 8(sekiz) Türk giysisi araştırma kapsamına alınmıştır.

Macaristan giysilerinde, pamuk ve keten dokumalar üzerine canlı renklere sahip ipler ile simli iplikler kullanılmıştır. Çiçek, dal, yaprak ve bordür işlemlerinin yoğun kullanıldığı giysilerde desenlerin birbiriyle uyum içerisinde olduğu, işleme renklerinin ise çok canlı ve bazen zıt renklerin kullanıldığı görülmüştür. Bu işlemlerin bulunduğu her giysinin geleneksel ve kültürü yansıtan bir miras olarak kabul edildiği görülmüştür. Macar kadın giysilerinde, süslü ve dikkat çeken yoğun işlemlerin hakim olduğu tespit edilmiştir.

Türk giysilerinde ise; pamuk, keten ve kadife dokumalar üzerine renkli ve simli iplikler ile çiçek, dal, bordür işlemlerin yapıldığı tespit edilmiştir. İşlemlerin ve kumaş

cinsinin giysinin kullanıldığı yere değişkenlik gösterdiği düşünülmektedir. Türk kadınları işlemler de Macar kadınlarına oranla daha fazla simli ve ışıltılı ipler kullanmışlardır. Macar ve Türk kadınlarının renkli giysileri ve giysilerin üzerindeki renkli, süslü, ışıltılı işlemleri incelendiğinde, geçmişlerinde ortak yaşam alanlarının bulunmasının yanı sıra kadın ruhunun sahip olduğu süslenme ve göze hoş görünme arzusu sonucu, süsleme teknikleri kullandıkları görülmüştür.

Araştırmada elde edilen veriler, farklı kültürlerin birbirine benzeyen geleneksel giysi çalışmalarında araştırmacılara ışık tutabilecek, konu ile ilgili daha kapsamlı araştırmaların gerçekleştirilebilmesi açısından bir fikir oluşturabilir. Kültür ve giysi çalışmalarında yol göstererek, kültürler arasındaki bağın ortaya çıkmasında kaynak oluşturmaktadır.

Bu araştırma sadece Türk ve Macar kadın giysilerini kapsamaktadır. Farklı bir çalışmada Türk ve Macar geleneksel erkek giysileri araştırılabilir.

Kaynakça

1. Anonim, 1993 Türk El Sanatları, Halk Kültürlerini Araştırma ve Geliştirme Genel Müdürlüğü El Sanatları Şubesi, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, s.8.
2. Barışta, Örcün 1999 Osmalı imparatorluğu dönemi Türk işlemleri, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, s.4.
3. ÇEÇEN Anıl 2010 "Türkiye ve Macaristan". (<http://www.kemalistyaklasim>).
4. ÇİVİTÇİ, Şule ve ATMACA, Z. 2008. " Kızılbaşlık Geleneksel Kadın Giysilerinin Teknik ve Desen Açısından İncelenmesi". Kızılbaşlık Geleneksel Dokumalar Sempozyumu (28-30 Mayıs). Denizli.
5. DOĞAN, İsmail 2007 "Macar ulusal kimliğinin oluşumunda Türk etkisi" Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi 47, 2 (2007) 1-12
6. ERDEN, Atilla 1999 Anadolu Giysileri. Türkiye kalkınma bankası A.Ş.
7. HARMANKAYA, H. , YILMAZ, A. , ERCAN, D. , ÇETİN, A. , " Giysi süslemelerinde pul-boncuk kullanımının yeri ve işleme teknikleri"
8. KAPTAN, Saım, 1998. *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri*. Tekişik Web Ofset.
9. KARASAR, Niyazi.(2005, 2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel
10. ÖZEL, Mehmet 1992 *Folklorik Türk Kıyafetleri*. Türkiye Güzel Sanatlar Geliştirme Vakfı Yayınları. Tarsus Halk Eğitim Merkezi
11. YUSUFOĞLU, Hicran 2006. "Tarihten günümüze Türk-Macar ilişkileri", ([http:// www.2023.gen.tr/mart2006/2.htm](http://www.2023.gen.tr/mart2006/2.htm)).
12. ZÖLDİ Anna.2000 "Colour symbolism, colour preference in the hungarian folklore and folk architecture. ([http:// e-lib.rss.cz.](http://e-lib.rss.cz))
13. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Macaristan>.
14. <http://www.turkcebilgi.com/ansiklopedi/macaristan>.
15. <http://tr.wikipedia.org/wiki/Macaristan>.
16. http://tr.wikipedia.org/wiki/Macaristan_tarihi
17. <http://www.neprajz.hu/>